List 10. **NOVICE** Tečaj LIV.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 6. marcija 1896.

Politiški oddelek.

Po deželnih zborih.

III.

V kranjskem deželnem zboru se je letos kazal ob več priložnostih naš obžalovanja vredni mejsebojni prepir. Najhujše se je to videlo pri verifikacijski debati, pa tudi ob druzih priložnostih se je kazal ta razpor in oviral kolikor toliko vspešno delovanje. Ta razpor prouzročuje, da nemška stranka ima v deželnem zboru velik upliv, dočim bi prav nobenega ne imela, da so Slovenci jedini.

Vzlic temu pa moramo reči, da je zbor zlasti v gospodarskem oziru mnogo dobrega sklenil. Zlast se je pa več dobrih mislij sprožilo, posebno glede zavarovanja. Izmej večjih zakonov, ki so se letos sklenili, je pred vsem omeniti nov stavbeni red, ki je velike važnosti baš sedaj, ko je potres porušil toliko hiš v našem deželnem glavnem mestu.

Delo kranjskega deželnega zbora je sploh težavno. Deželo čakajo veliki stroški, ker so porušene njene deželne hiše in bode treba nove zidati in letos preneha državni donesek k zemljiško-odveznemu zakladu. Vsled teh dveh stvarij je bilo potrebno povišati deželno naklado. Katoliška stranka je predlagala, da naj se proda rajši za več tisoč delnic, ki jih ima dežela. Priznala je pa sama, da je jedino letos mogoče se na ta način pomagati, drugo leto bode pa vendar potreba naklado povišati. Sicer bi se pa ž nje predlogom bil samo zapravil del deželnega premoženja, kar bi se bilo utegnilo pozneje hudo maščevati. Tako gospodarstvo ni umno, ker se ne ozira več na bodočnost. Vidi se, da je nekaterim gospodom jedino za popularnost. Znano je, da je vedno tisti poslanec posebno popularen, ki nasprotuje novim davkom in katoliška stranka se je pa tudi tega poprijela, če tudi sama ve, da bi vsled tega se v bodoče naklada še toliko bolj povišati morala. Sicer pa vse povišanje ne bode znatno, le za 2 % odstotka od goldinarja direktnega davka. Tisti kmetje, ki bodo plačali goldinar več davka, se morejo pač že boljšim prištevati, velika večina plača le nekaj krajcarjev več. Seveda je tudi to žalostno, a noben poslanec ni vedel za kak drug vir, iz katerega se bi pokril znaten primanjkljaj, ne da bi se za bodoče čase naredila kaka škoda. Dolgov delati deželi ne kaže, kajti dolgovi se morajo obrestovati in bi bili večno breme deželi.

Katoliški stranki se je letos izpolnila dolgoletna želja, da se je odpravila legalizacija za zemljiškoknjižne listine pod 100 gld. Če ima ta pridobitev kaj vrednosti, ali je pa morda prebivalstvu še v škodo, ne bodemo ugibali. To bode še le bodočnost pokazala. Mi pač ne vidimo nobene sreče za kmeta v tem, če se bode sedaj namesto notarja v največ slučajih stopil zakotni pisač. Kolikor mi poznamo v deželi, moramo priznati, da je premalo toli izobraženih ljudij v deželi, ki bi znali napravljati deželnoknjižne listine, da bi mi mogli od tega pričakovati kak dobiček. Sicer je pa morda še dobro, da se je stvar tako iztekla, se vsaj s to zadevo ne bode ljudstvo moglo več vznemirjati

Kranjski deželni zbor je sklenil tudi precej rahlo resolucijo glede obnovljenja ogerske pogodbe in tako povedal, da tudi naša dežela ni zadovoljna s sedanjimi razmerami.

V goriškem deželnem zboru so letos Italijani delali vse mogoče ovire. Ko so nekaj časa bili za jeden glas v manjšini, se niso hoteli vdeleževati sej, boje se, da bi se zanje kaj neugodnega ne sklenilo. Da ni naposled škof prišel k zborovanju, bi Italijani bili marsikaj preprečili. Stavilo se je pa v goriškem deželnem zboru od obeh stranij mnogo interpelacij, katerih večina se je sukala okrog slovenske ljudske šole v Gorici. Na večino teh interpelacij vlada ni dala nobenega odgovora.

Z veseljem pa moramo omeniti, da je mej slovenskimi deželnimi poslanci v goriškem deželnem zboru vladala najlepša sloga, če tudi je bil volilni boj precej hud. Poslanca, ki nista bila izvoljena na priporočilo društva „Sloge“, sta se drugih poslancev oklenila.

V isterskem deželnem zboru se je pa proti Slovanom silno brezozirno postopalo. Vlada pa tudi ni pokazala proti Italijanom potrebne odločnosti. Dopuščali se niso slovanski predlogi, na slovanske interpelacije dajal se je italijanski odgovor, žalili so se slovanski poslanci od italijanskih tovarišev in z galerije, naposled so se tri volitve slovanskih poslancev razveljavile brez vsacega povoda, če tudi so dotični poslanci bili voljeni z veliko večino in je celo vladni zastopnik zatrjeval, da se je volitev popolnoma pravilno vršila. Italijani so pri vsaki priliki pokazali, da pri njih ne velja pravica, temveč le surova sila. Zaradi tega so pa slovanski poslanci prav prisiljeni bili zapustiti deželni zbor.

Razprav tržaškega deželnega zbora se Slovenci niso udeleževali. Vzlic temu so pa Italijani se ob nje drgnili. Tudi neko protiavstrijsko demonstracijo so bili Italijani uprizorili. Stavili so predlog, naj se izroče simpatije italijanski vojski v Afriki. Razpravljali o tem predlogu niso, ker so se bali, da jih vlada razžene. Baratieriju pa vse simpatije Tržačanov nič ne pomagajo, mora se sramotno umikovati v Afriki.

Splošno pa moramo reči, da je nas Slovence tudi minolo zasedanje poučilo, da od deželnih zborov nimamo posebno dobrega pričakovati in da bi nam bilo le v škodo, ko bi se jim delokrog razširjal. Zato smo se kar čudili, da je gospod Klun predlagal, da bi se deželnim zborom izročila zopet volitev državnih poslancev. Če je ta gospod le pazljivo zasledoval letošnje zborovanje koroškega, štajerskega, isterskega in tržaškega deželnega zbora, bi moral vedeti, da bi to bila za Slovence še trikrat hujša zaušnica, kakor je krivičen sedanji volilni red. Sicer pa mislimo, da se je g. Klun hotel le malo pošaliti ali pa malo prikupiti se nekaterim modrokrvnim gospodom v Hohenwartovem klubu, vedoč, da tako iz tega ne bode nič. Če bi pa do resnice prišlo, bi pa najbrž tudi on pogumno se temu upiral.

Politični pregled.

Dunajske volitve. — V tretjem in drugem razredu zmagali so zopet pri občinskih volitvah dunajskih protisemitje s tolikimi kandidati, kakor v septembru. Mestni zbor ima zopet protisemitsko večino in dr. Lueger bo voljen za župana dunajskega. Sedaj je le vprašanje, kaj stori Badeni, ali ga bode predložil vladarju v potrjenje. Prepričal se je sedaj lahko, da ni nobenega upanja, da bi se pri kakih volitvah dobila na Dunaju še liberalna večina. Dosedaj se je vlada zanašala na uradnike, a sedaj pa vidi, da je njeno upanje bilo prazno. Ministerski predsednik vidi, da so na Dunaju razmere povse drugačne, kakor v Galiciji, kjer se lahko ljudje komandirajo pri volitvah.

Volilna reforma. — Posvetovanja v odseku vrše se prav po volji vlade. Grof Badeni pa tudi z odsekovimi člani ne govori posebno spoštljivo, temveč je jim kar zagrozil, da jih bode razpodil, če mu bodo dosti sitnosti delali. Rekel je, da nima časa se dolgo prepirati ž njimi in prihajati k posvetovanjem, kakor je Windischgrätz. Ta odločna beseda je posebno levičarje poparila. Kar lepo ponižno so se udali. Vladna predloga se je vsprejela za predlogo v podrobni debati in takoj se tudi vsprejel prvi člen nespremenjen. Ta člen določa, koliko poslancev bode imela nova kurija Odklonili so se vsi preminjevalni predlogi, tudi predlog poslanca kanonika Kluna, naj Kranjska dobi dva poslanca v novi kuriji. Vse kaže, da se predloga v odseku nespremenjena vsprejme. Če se bode v zbornici dobila dvetretjinska večina, se pa ne ve

Celjska postavka vsprejeta. — Nemški liberalci in nacijonalci so bili poskusili tudi letos uničiti celjsko gimnazijo. Predlagali so, da naj se potrebščina za to gimnazijo izpusti iz proračuna. Ta predlog je pa državni zbor zavrgel s 140 proti 108 glasom Proti temu predlogu so glasovali Jugoslovani, Čehi, Poljaki, Rusini, Hohenwartov klub in katoliška ljudska stranka. Zanj so glasovali nemški liberalci, nemški nacijonalci, Italijani in pa protisemitje. Poslednji so zopet pokazali, da v narodnem oziru niso za las boljši od nacijonalcev. Liberalcev je pa pri glasovanju mnogo manjkalo. Proti vladi se niso upali glasovati, za celjsko postavko pa niso smeli, ker je bil klub sklenil, da stranka glasuje proti celjski postavki. Manjkala sta pri glasovanju tudi kranjska zastopnika veleposestva. Menda sta spoznala, da ni lepo upirati se vsem opravičenim slovenskim težnjam.

Učni budget. — Pri razpravi o potrebščinah za ljudske šole je posebno koroški poslanec Dobernigg svoje neslanosti prodajal. Trdil je, da koroški Slovenci ne žele slovenskih šol, govoril o kranjskih hujskačih na Koroškem, dolžil vlado, da preveč pospešuje slovenske težnje in naposled napovedal, da on sedanji vladi ne zaupa in bode proti proračunu glasoval. Zavračal ga je potem jako dobro gospod Klun, ki je zagovarjal težnje koroških Slovencev. Klun je pa imel zaradi tega težavno stališče, ker je Doberniggov govor tako bedast, da je nanj jedva resno odgovarjanje mogoče Chotkovski in pa Scheicher sta se potegovala za versko šolo, Kronawetter se je pa izrekel, da naj se veronauk kar iz šole odstrani. Nekateri govorniki so pa naglašali, naj bi se v šolah bolj oziralo na pouk kmetijstva.

Dr. Ante Starčević je umrl v Zagrebu in je bil slovesno pokopan v Šestinah, ker je bil naročil v svoji oporoki, naj se ne pokoplje v Zagrebu. Njegov pogreb je pokazal kak vpliv je imel pokojnik na narod Pokojni Starčević je bil z dušo in telesom Hrvat in se je z vso odločnostjo potegoval za obnovljenje hrvatskega državnega prava. Za to svojo idejo je tudi veliko trpel. Jedenkrat je bil celo obsojen v zapor, drugi pot dalje časa sedel v zaporu. Tudi službo so mu vzeli zaradi njegovega političnega prepričanja. Kako trden značaj je bil, pokazalo se je tedaj, ko mu je ban Rauch ponujal načelništvo učnega oddelka deželne vlade, a je to odklonil, če tudi je živel baš tedaj v kaj neugodnih razmerah. Hvaležni narod mu je na stare dni podaril z vsem potrebnim opravljeno hišo, le žal, da je le nekaj mesecev bival v njej, potem ga je pa pokosila smrt.

Bolgarija. — Knez Ferdinand dobi v kratkem od turškega sultana oficijelno potrdilo, da je priznan bolgarskim knezom, oziroma generalnim guvernerjem v vzhodni Rumeliji. To bo pač veseli dan za kneza Ferdinanda. In vse to je dosegel s tem, da je dal prekrstiti svojega sina Borisa in se je poravnal z mogočno Rusijo.

Rusija. — Kronanje ruskega carja je določeno na dan 26. maja. — Ruska vlada ustanovi v raznih bolgarskih mestih konzulate. To dejstvo zopet priča, da je Rusija po pravoslavljenju Borisovem, naklonjena Bolgariji. — Pozornost Rusije obrnjena je na Korejo in na Turčijo. Kakor na Koreji, utrjuje ruska vlada svoj vpliv tudi v Turčiji. Zaradi Koreje se pogaja z Japonci, ti se nečejo udati, a verjetno je pač, da bo Rusija dosegla svoje namene v Vzhodni Aziji. V resnici je že zdaj ondu gospodar. Na Kitajskem, Japonskem in v Koreji so odvisni od močne Rusije. V Turčiji je Rusiji največ do tega, da dobi za se Dardanele. Z bojem ne mara tega iskati, čaka pa, da po velikih homatijah, ki so zdaj v Turčiji, kar na tihem pride v posest Dardanel.

Francija. — Vlada je zahtevala od poslanske zbornice poseben kredit za zastopstvo Francije pri kronanju ruskega carja Zbornica je ta kredit dovolila. — Republikanski predsednik Faure potuje sedaj po južni Franciji Prebivalstvo ga navdušeno pozdravlja. Posebno lepo je bil sprejet v Lyonu. Predstavljajo se mu povsod deputacije zastopov itd Zasledujejo pa tudi anarhisti Faurea na njegovem potovanju. Policija vestno pazi na vse. Aretovala je že več osob, pri katerih se je našlo sumljivo orožje

Italijani v Afriki. — Dasi uradna poročila vedo povedati o vspehih italijanske vojske v Afriki, vendar je resnica, da Italijanom jako slaba poje v Afriki. Italijanska vlada dela vsega tega krivega generala Baratierija, katerega bodo baje odpoklicali. Na njegovo mesto pride Baldissera, ki menda dobro pozna afriške razmere. Pred svojim časom so tako hvalili Baratierija, zdaj ga pa zaničujejo. Res pa je, da je le vlada sama kriva nevspehov v Afriki Prepozno je poskrbela za red v Abesinijo Zdaj pošljejo baje še 50.000 vojakov v Afriko Koliko denarja to gre in uboga Italija naj daje za Afriko, ko ima doma sto potreb. Res daleč so zašli vladni mogotci italijanski s to afriško zadevo. — Najnovejša poročila ravno vedo povedati, da so bili Italijani močno tepeni. Laška vojska je morala zapustiti svojo pozicijo Bilo je ubitih in ranjenih mnoge vojakov.

Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

Javne seje trgovske in obrtniške zbornice so se dne 28. febr. t. l. pod predsedstvom gosp. zbornicnega predsednika Ivana Perdana in o navzočnosti vladnega zastopnika gosp. c. kr. deželne vlade svet. dr. pl. Rülinga udeležili nastopni gg. zbornični svetniki: Ivan Baumgartner, Ivan Dogan, Oroslav Dolenec, Franc Hren, Anton Klein, Franc Kollmann, Alojzij Lenček, Karol Luckmann, Eranc Omersa, Vaso Petričič, Josip Rebek in Avgust Skaberne.

Zbornični predsednik otvori sejo, pripomni, da so odsotni gospodje zbornični svetniki opravičili svojo odsotnost in imenuje overovateljema zapisnika današnje seje zbornična svetnika Franca Hrena in Karola Luckmanna.

I. Zapisnik zadnje seje se odobri.

II. Zbornični predsednik naznani, da je došlo na zbornico nastopno pisanje Nj. prevzvišenosti g. c. k. železniškega ministra Emila vitez Guttenberga: Od Nj. c. in kr. Apostoljskega veličanstva po Najvišjem lastnoročnem pismu z dne 17. januvarija t. l. železniškim ministrom imenovan, prevzel sem z današnjim dnevom najmilostneje mi izročeno službo. Usojam se o tem čestito zbornico obveščati in jo zagotovljam, da bom v svoji službi vedno največjo pozornost obračal na važne gospodarske interese, katere imajo na prometnem polju varovati trgovske in obrtniške zbornice. Ob jednem se nadejam, da me bo pri tem poslu vspešno podpirala čestita zbornica.

Zbornica vzame to obvestilo z odobravanjem na znanje in bo z največjo radovoljnostjo zmirom pripravljena, na njo stavljenim zahtevam po svojih najboljših močeh ustreči.

Nadalje zbornica vzame na znanje, da je vis. c. kr. trgovinsko ministerstvo z ukazom z dne 16. jan. 1896, št. 843, odobrilo zbornični proračun za l. 1896.

Zbornični predsednik naznani nastopni ukaz Nj. Prevzvišenosti gosp. železniškega ministra: Reševaje ulogo z dne 29. oktobra 1895, št. 1762, s katero je čestita zbornica priporočilno predložila prošnjo več občin za uvedbo lokalnega vlaka mej Ljubljano in Trstom, se čestiti zbornici naznanja, da južna železnica z ozirom na zelo neugodni čas odhoda in dohoda v Trst (ob 4. uri zjutraj, oziroma ob 1. uri ponoči) uvedbi lokalnega vlaka mej Ljubljano in Trstom na ta način, kakor predlagajo interesentje, ne more pripisovati vrednosti.

Pripravljena pa je južna železnica uvesti s 1. majem 1896 po jeden nov vlak mej Ljubljano in Št. Petrom. Jeden teh vlakov bo odhajal iz Št. Petra ob kaki 6 uri 30 min. zjutraj in ob kaki 8 uri 50 min. dopoludne prihajal v Ljubljano, nasprotni vlak pa bo odhajal iz Ljubljane ob kaki 7 uri 30 min. zvečer in prihajal v Št. Peter ob kaki 10 uri zvečer. Zadnje imenovani vlak dobi pri tem v Št. Petru še zvezo z osobnim vlakom št. 808 (Št. Peter-Reka), s čimur se pridobi nova in ugodna zveza v razmerji Ljubljana-Reka, ker je prihod v Reko ob 12 uri 25 min. ponoči.

Ker se je železniškemu ministerstvu od poklicane strani naznanilo, da se bo s to privolitvijo južne železnice željam interesentov večinoma ustreglo, ministerstvo za zdaj ne bo več s to zadevo bavilo. Zbornica vzame to naznanilo odobravaje na znanje.

(Dalje sledi.)

Zakon

z dne 17. januvarija 1896. l., o pospeševanji nižje vrste železnic.

§ 1. Izvršitev tistih za javni promet določenih železnic nižje vrste (lokalnih železnic, sekundarnih železnic, vicinalnih železnic, malih železnic in dr. t.), katerih potreba ali hasnovitost je s stališča deželnih koristij brezdvojbena, glede katerih pa je vendar dokazano, da deležniki (zlasti okraji, občine in zasebniki) niso v stanu do cela pripraviti vseh potrebnih novčnih sredstev, sme dežela pospešévati ali

a) s tem, da prevzame poroštvo za letni čisti donos v zagotovilo največ štiriodstotnega obrestovanja in v dopustilni dôbi po načrtu izvršenega poplačila tistega dela napravne glavnice dotične železnice nižje vrste, ki se pripravi z izdanjem prednostnih obveznic (železničnih zadolžnic) ali z najetjem hipotekarnega posojila ali

b) s tem, da dá posojilo, ki se knjižno zagotovi, z največ 4 odstotki obrestuje in v dopustilni dôbi poplača, eventualno proti poplačilu v prednostnih obveznicah, v obeh slučajih do visokosti sedemdesetih odstotkov od deželnega odbora (§ 20.) priznanih stroškov za gradnjo;

c) s tem, da dá prispevke à fonds perdu, jedenkrat plačuje glavnico, ali pa v letninah (anuitetah).

Razven tega se sme dežela po obstoječih posebnih razmerah pri dobavi glavnice za takšne železnice nižje vrste udeležiti tudi s tem, da ista ali dá poroštvo za čisti donos v zmislu določila pod lit. a) glede prednostnih akcij, ki se izdado v popolnilo stroškov za gradnjo, z največ štiriodstotno zamudno dividendo oskrbe in med dopustilno dôbo razdolže, ali pa da ista prevzame prednostne, oziroma osnovne akcije po polni nominalni vrednosti.

*

§ 2. V § 1. misel vzeto podporo pa sme dati dežela železnicam nižje vrste samo takrat:

a) kadar je potreba ali hasnovitost nameravane železniške gradnje s stališča deželnih koristi po sklepu deželnega zbora priznana (§ 9.), in

b) kadar deležniki in država, skupno ali jedna teh dveh strank sama zase, ali

1.) po razmeri potrebščine zagotove prispevke, ki jih je za železniško gradnjo plačati k gradbenim stroškom, priznanim od deželnega odbora, v visokosti najmanj petindvajsetih odstotkov a fonds perdu ali pa jih zagotove s tem, da prevzamejo akcije dotičnega podjetja v polni imenski vrednosti, ali pa

2.) prevzamejo zaveznost, da bodo v slučaji, ko bi letni obrestni pribitki dotične železnice ne zadostovali v pokritje potrebščine za obrestovanje in za razdolženje napravne glavnice v dopustilni dôbi, plačevali priplačila do najmanj treh osmin te letne skupne potrebščine.

§ 3. Za gradnjo in obrat, kakor tudi za društveno upravo po § 1. tega zakona od dežele pospeševanih železnic nižje vrste, je pod primernim vplivanjem deželnega odbora praviloma preskrbeti pôtem dogovora z državno upravo ali pa z upravo stične železnice.

§ 4. Za tiste železnice nižje vrste, za katerih gradnjo se pripravi glavnica do cela ali deloma s tem, da prevzamejo deležniki, dežela ali država osnovne akcije, je napraviti akcijska društva.

Društveni odbor sme šteti največ devet odbornikov, katerih dva imenuje deželni odbor.

V društvena pravila je sprejeti določilo, da je opravila društvenega odbora kot častno službo opravljati brezplačno.

Tudi je v pravilih po razmerji dogovorov, katere za vsak slučaj posebej sklenejo udeleženi faktorji, določiti, če bode in v koliko bode iz čistih donosov dotičnega železniškega podjetja povrniti naprednine z obresti vred, katere da dežela pod naslovom poroštva čistega donosa (§ 1., št. 1.)

§ 5. Prednostne akcije tistih akcijskih društev, ki se napravijo za železnice, podpirane od dežele na podstavi tega zakona, imajo pravico do štiriodstotne prednostne dividende pred osnovnimi akcijami.

Prednostne ali osnovne akcije, ki pridejo na podstavi določil tega zakona v posest dežele, se ne smejo prodati pred pretekom jednega leta, ki se računi od dneva obratnega odprtja dotične železnične proge.

§ 6. Izjave deležnikov (okrajev, občin in zasebnikov), s katerimi se isti zavežejo, prevzeti akcije, plačati prispevke à fonds perdu, odstopiti zemljišča, dajati gradivo ali druge dajatve v blagu, morajo biti pravoobvezno oddane v obliki, kakor jo določi deželni odbor (§ 10.)

Kadar bi deležniki (občine, okraji, zasebniki) zaostali v izpolnovanju takšnih zaveznostij, tedaj je deželni odbor upravičen, zoper občine in cestnookrajne sklade postopati v zmiselni uporabi zakona z dne 10. aprila 1881., drž. zak. št. 6, zoper druge deležnike pa pôtom politične eksekucije.

§ 7. Dopustnost in pogoje za uporabo deželnih, okrajnih in občinskih cest v napravo in obrat železnic nižje vrste določi — brez kvare po zakonu ali dopustilnem pismu državni upravi pridržanega vplivanja na takšne naprave — deželni odbor.

Pri tem se je držati načela, da za takšno uporabo nikdar ni plačati posebne odškodnine, in da je uporabljati vsa mogoča, vsaj pa takšna olajšila in takšne ugodnosti, kakoršne so po tisti čas veljavnih določilih predpisane za državne ceste.

§ 8. Letno potrebščino za zaveznosti, katere na podstavi tega zakona prevzame dežela, je zahtevati s primernim pokritjem v deželnem proračunu, in pravilno porabo dovoljenih novčnih sredstev je izkazati v deželnem računskem sklepu.

§ 9. Deželnemu zboru je pridržano sklepati in razsojati o načinu in visokosti finančne podpore, katera se da posameznim železničnim podjetjem iz deželnih sredstev, o podrobnejših načinih za to potrebne novčne dobave in o prodaji v deželno posest dospelih prednostnih obveznic, prednostnih ali osnovnih akcij železničnih podjetij.

§ 10. Dež. odboru pristaje v obče pripravljanje in nasvetovanje glede stvari, ki so po § 9. pridržane sklepanju in razsojanju deželnega zbora, kakor tudi izvrševanje dotičnih od deželnega zbora storjenih sklepov.

Zlasti je deželni odbor dolžan, presoditi predložene projekte, katerih stroške morajo plačati deležniki — brez kvare eventuvalnega povračila teh stroškov iz napravne glavnice dotične železniške proge — dalje začeti in izvršiti poizvedbe in razprave zaradi zagotovila gradnje železnic na podstavi tega zakona, skleniti dotične preliminarne pogodbe z deležniki, podjetniki in železničnimi upravami, kakor tudi započeti potrebne dogovore z državno upravo, vplivati na gradnjo in obrat železnic, presojati obratne in donosne račune, kakor tudi izvrševati po določilih tega zakona in sklepov deželnega zbora potrebne finančne transakcije.

Dokler deželni odbor nima na razpolaganje svojih organov za strokovno presojanje lokalno-železničnih projektov v tehničnem in trgovskem oziru, mora vzeti svojim nasvetom in sklepom za podstavo vspeh pretresa, ki so ga o dotični stvari izvršili vladni organi.

§ 11. Za presojanje železničnih projektov, ki jih je na podstavi tega zakona pospeševati, in za pretresanje vprašanj, ki se ozirajo na njih finančno podporo iz deželnih sredstev, je ustanoviti deželni železnični svet, katerega sestavo, uredbo in področje po nasvetu deželnega odbora določi deželni zbor.

Obrtnijske raznoterosti.

Nikoraguiški prekop. Misel, da se napravi preko panamske ožine, pot za ladijo iz Atlantskega v Tiho morje, se menda vendar le uresniči. Panamski prekop se ne bode dodelal, a zato se bode pa zgradil nikoraguiški prekop. Ta prekop bode sicer daljši, ali je veliko ložje napraviti, ker so

tla ugodneja in v večinem delu ne bode treba niti prekopa delati, temveč plovba se bode vršila že po obstoječih jezerih in rekah, ki se bodo mej seboj zvezale. Da se pa ne bode kedaj dodelal konkurenčni prekop, kar bi nikoraguiški družbi jako škodovalo, se se sklenila združiti s panamsko družbo. Prekop bode stal 150 milijonov dolarjev. Denar bodo posodili evropski in ameriški kapitalisti in banke.

Kmetijstvo.

Načrt zakona o kmetijskih zadrugah.

Poljedelski minister grof Ledebur je predložil državnemu zboru načrt zakona o osnovi kmetijskih zadrug, ki slove:

Zadružni okoliš.

§ 1. V zmislu tega zakona in v zmislu deželnih zakonov, ki se izdajo na njegovi podlagi, se bode praviloma osnovala v vsakem sodnem okraju jedna zadruga za dotični okraj in v vsaki deželi jedna zadruga za vso deželo.

Deželna zakonodaja pa vendar lahko odredi, da se zadruge izjemoma osnujejo samo za nekatere dele dežele, in poleg tega sklene določbe, po katerih se v vsaki deželi ali posamičnih delih dežele osnujejo.

a) občinske zadruge kmetovalcev za jedno ali več krajevnih občin ali župnij,

b) za jeden sodni okraj več kakor jedna okrajna zadruga kmetovalcev,

c) za dva ali več sodnih okrajev samo jedna okrajna zadruga kmetovalcev,

d) več deželnih zadrug kmetovalcev,

e) stanovske zadruge za posamične skupine kmetovalcev (§ 3, odstavek 3, točka a—c).

Tudi se prepušča deželni zakonodaji, da sklene določbe, po katerih se razdelujejo ali pa spajajo že osnovane stanovske zadruge.

Namen.

§ 2. Namen teh stanovskih zadrug kmetovalcev je, zboljševati nravno in gmotno stanje kmetovalcev z gojenjem duha skupnosti, vzajemnim poučevanjem in podpiranjem, ohranjenjem in povzdigo stanovske zavednosti, zastopanjem stanovskih koristij zadružnikov in pospeševanjem njih gospodarskih koristij.

Člani.

§ 3. Člani okrajnih, oziroma ob jednem občinskih zadrug kmetovalec (§ 1, odstavek 2, točka a) so praviloma posestniki neprimičnin v dotičnem sodnem okraju, ali dotični občini ali župniji, namenjenih kmetijstvu ali gozdarstvu ali pa tudi le kaki posamični stroki kmetijstva ali gozdarstva.

Posestniki posestev, ki so v raznih sodnih okrajih (krajevnih občinah, župnijah) se zmatrajo v vsakem teh okrajev (krajevnih občin, župnij) za člane dotičnih okrajnih (občinskih) zadrug, če in v koliko ima njih posestvo svojstva, ki utemeljujejo članstvo.

Deželna zakonodaja določi podrobneje določbe, v kolikor je kako nepremičnino v zmislu tega zakona zmatrati za odmenjeno kmetijstvu ali gozdarstvu ali jedni stroki kmetijstva ali gozdarstva in če se posestniki takih kmetijskih ali gozdarskih nepremičnim, kateri

a) imajo največ in v velikem obsegu gozde,

b) ki nimajo hiše za stanovanje, ali ki so odmenjene samo za zabavo,

c) ki ne dosežejo neke določene najmanjše velikosti ali dohodka,

d) ki presegajo neko določeno velikost ali dohodek, ali

e) ki so vpisane v deželno desko sploh, ali pa le pod gotovimi pogoji izvzamejo od članstva okrajnih (občinskih) zadrug kmetovalcev ali pa imajo ustanoviti svoje stanovske zadruge kmetovalcev (§ 1, odstavek 2, točka c).

§ 4. O tem, če ima posestnik kake premičnine članstvo po § 3., odloči v dvomljivih slučajih okrajno politično oblastvo in v poslednji instanci deželno politično oblastvo.

§ 5. Člani deželne zadruge kmetovalcev so vsi člani okrajnih zadrug kmetovalcev obstoječih v dotični deželi.

Če je v kaki deželi več deželnih zadrug, odloči deželna zakonodaja, kateri deželni zadrugi pripadajo razne okrajne zadruge ž njih člani.

Tudi deželna zakonodaja lahko sklene določbe, po katerih se člani v § 1, odstavek 2, točka e) imenovanih stanovskih zadrug, če tudi so v zmislu § 3, odstavek 3 izvzeti od članstva pri okrajnih (občinskih) zadrugah vendar člani jedne v deželi obstoječih deželnih zadrug.

§ 6. Člani stanovskih zadrug so praviloma opravičeni njih zadružne pravice in dolžnosti odstopiti najemnikom, vžitkarjem ali v zmislu § 1103 obč. drž. zak. do vživanja opravičenim. Ne glede na ta prenos pravic in dolžnostij izvršujejo člani stanovskih zadrug volilno pravico v zadružni odbor sami ali pa le po jednem pooblaščencu.

Deželna zakonodaja pa lahko sklene določbe, po katerih vse pravice pod gotovimi pogoji dolžnosti zadružnih članov s pasivno in aktivno pravico vred preidejo na v odstavku 1, omenjene najemnike ali vžitkarje.

V obeh slučajih je pa dolžen lastnik plačevati zadrugi doneske določene v tem zakonu.

§ 7. Za lastnike pod varstvom izvršujejo njih zadružne pravice in dolžnosti njih postavni zastopniki.

Če so take nepremičnine v posestvu države, dežele, občine, javnih zakladov ali drugih juridičnih oseb, morajo te korporacije naročiti pooblaščenca za izvrševanje zadružnih pravic in dolžnostij.

Če je kaka nepremičnina, katere posest daje članstvo, v solastništvu več oseb, imajo dotičniki iz svoje srede odbrati pooblaščenca. Vendar so solidarično zavezani za plačilne obvezanosti proti zadrugi.

§ 8. O zastopstvu v zmislu § 6. in 7. in o vsaki premembi razmerja je obvestiti zadrugo.

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni del.

Abraham Lincoln.

Abraham Lincoln, katerega rojstni dan so v sredo 12. febr. v raznih ameriških državah prvič oficijelno obhajali, je bil 16. predsednik Zjed. držav. Mož je svetovno znan in čislan, ker je v dôbi njegove vlade po hudih in trdih bitkah oslobodil črne sužnje, a bil umorjen zaradi tega od nekega južnega fanatikarja, za kar ga Američani in vsi svobodomišljeni čislajo kot mučenika.

Lincoln se je narodil dne 12. febr. 1809. v La Rue County, Ky, v ubornej hiši. Njegova mladostna leta je preživel na očetovi kmetiji in bil deležen le najpotrebnejega pouka bližnje vaške ljudske šole. Še predno je imel volilno pravico, je bil politikar. Kot 23letni mladenič se je udeležil kot prostovoljec vojn proti Indijancem in potem dobil v zaslugo raznih govorov službo poštarja v New Salemu. V tem kraju je kmalu postal priljubljen, neka tolpa Rowdies ga je nameravala pretepsti, a jo hudo skupila od dolzega ptujca, nato je Lincoln postal ljubljenec ljudij, kateri so ga sodili po vztrajnosti in odločnosti, bil je vedno prijazen, delal dobre šale in pripovedoval zanimive pripovedke. Potem je otvoril lastno prodajalnico, a bil preveč pošten in dobrosrčen, da bi koga oskubil, zato pa prišel v zadrege in stiske, v katerih se je imel boriti več let. Lincoln je napovedal bankerot, a počasi poplačal vse dolgove.

Isti čas je bilo poštarjem dovoljeno, da so smeli pred oddajo vse časnike in tiskovine čitati in to pravico je popolnoma uporabil. Mož je čital in čital, pri tem pa popolnoma zanemaril svojo prodajalnico v leseni koči.

V New Salemu se je spoznal z državnim geometrom John Caloonom. Ta je vprašal Lincolna, ako nima veselja priučiti se zemljemerstva. Z veseljem je Lincoln sprejel to ponudbo, Caloon mu je dal potrebne knjige, in kako zelo se je poslednji začudil, ko je bil Lincoln po preteku šestih tednov kos rešiti vsako matematično in geometrično nalogo, nato je vstopil v službo k Caloonu. V tej službi je toliko zaslužil, da je zamogel plačevati dolgove narejene s prodajalnico, polnih petnajst let je moral hraniti, da je vse poplačal.

Na to se je Lincoln seznanil z nekim advokatom; pri tem je čital razne postave in dve leti kasneje je postal sam advokat. Preselil se je na to v Illinois, l. 1834. so ga tam izvolili v postavodajalstvo, po preteku njegove dôbe se ustanovil v Springfieldu Ill., in bil advokat. Tu je imel več govorov v odstranjenje sužnjev in kandidiral za sedež v zveznem senatu. Njegov nasprotni kandidat je bil Douglas, s tem je prepotoval ves Illinois in se udeleževal razgovorov o odstranjenju sužnjev. Podlegel je Lincoln in postavodajalstvo je izvolilo Douglasa senatorjem. Logika in dobri humor, katerega je Lincoln pri teh razpravah pokazal, sta mu pomagala, da je postal popularen po vsej deželi in leta 1860. so ga republikanci imenovali kandidatom za predsednika. Mož je bil izvoljen, a njegova izvolitev je dala znak suženjskim baronom, da se ločijo zveze. Lincoln je vse mogoče poskusil, da se zveza ne prelomi, ko so pa gospodarji iz Severne Karoline dne 13. aprila v luki Charleston trdnjavico Fort Sumer napadli in bombardirali, je Lincoln dva dni kasneje izdal poziv na ljudstvo za ustanovljenje armade prostovoljcev, da vstaše zatro!

Lincoln ni imel ta trenotek za ugoden, da osvobodi sužnje, in je celo generala Fremonta odstavil, ker je v Missouriu razglasil osvobodenje sužnjev. Ali dogodki vojne so prepričali najbolj konservativne politikarje na severu, da ako ne proglase osvobodenje sužnjev ne bode zmage nad vstaši in zato so Lincolna nadlegovali, da naj to proglasi, kar je storil dne 22. sept. 1862. Mej vojno je bil Lincoln drugič izvoljen predsednikom ter je vojno tudi dokončal. Dne 9. aprila so vstaši pod zapovedništvom generala Lee pri sodnijski hiši v Appomatox odložili svoje orožje in se podali; pet dni kasneje je bil Lincoln v Fords gledališču v Washingtonu med predstavo v svoji loži ustreljen od igralca Wilkes Bootha, zagrizenega sina juga, ta ga je napal zavratno in zaklical: „Sic semper tyranis!“ (tako naj se zgodi z vsemi tirani!)

Lincoln je bil poštenjak od nog do glave in dober govornik, bil nadarjen s humorom in imel ojster pogled. Kot siromak je nastopil mesto predsednika in kot siromak je umrl. Lincoln je tudi že videl naprej razvitek kapitalizma in to v mnogih govorih in spisih dokazal. Večkrat je kazal na nevarnost, katera preti svobodi ljudstva po nakopičenju premoženja in se izrekel, da mora ljudstvo skrbeti, da se ta nevarnost odstrani. Lincoln je bil velikaš in ostane v američanski zgodovini neizbrisljiv.

Poučni in zabavni drobiž.

Lužiški Srbi uže več let nabirajo darov, da bi si sezidali primeren „narodni dom“, ki naj bi se imenoval „Serbski Maćičny dom“. — Po načrtu je za poslopje proračunjenih 275.000 mark, a nabranih in naloženih je doslej le 75.000 mark. Glede na to, da dohajajo darovi le počasno, a je potreba uže velika in nujna, sklenili so srbski rodoljubi posebna pravila za nabiranje, po zgledu jednakih namer pri drugih narodih. Po teh pravilih se dele podporniki v ustanovnike (zakladnike) in dobrotnike (dobroćerji). Kdor nakrat ali tekom let podari 100 mark, stopi v red „zakladnikow serbskeho Maćičneho doma“; kdor pa odmeni nakrat ali tekom let 1000 mark, postane dobrotnik tega doma. Odborniki so takoj podelili vsak po 100 mark. Poleg domačih lužiških rodoljubov odzvali so se uže tudi rodoljubi drugih slovanskih narodov in tako se nadejamo mi, da tudi kak Slovenec se spomni dragih nam Lužičanov, ki skrbe za svoj narodni obstanek še ob hujšem položenju, nego je pri drugih malih slovanskih narodih. V ta narodni dom spravijo: muzej, knjižnico in čitalnico, zalogo Matice Srbske in knjižnico društev, razne arhive, knjigarno, ekspedicijo novin in časopisov, po možnosti tudi svojo gostilno in napravijo veliko dvorano za zbore in shode, za koncerte, gledišče i. t. d. Darovi naj se pošiljajo na adreso: Kaufmann M. Mörbe, Bautzen, in pa na urednika: Dr. Ernst Mucke, Gymn. Ober-Lehrer, Freiberg, Sachsen.

Novice.

— **Članom c. kr. šolskega sveta** je volil deželni odbor gg. ces. svetnika Iv. Murnika in dr. Ad. Schafferja.

— **Gosp. ces. svetniku Iv. Murniku** poklonila se je včeraj opoludne deputacija mestnega zastopa kamniškega pod načelstvom mestnega župana g. Močnika in mu izročila diplomo častnega meščanstva.

— **Stoletnica.** Dne 1. marca t. l. je minolo sto let, ko se je rodil v Polhovem Gradcu znameniti slovenski skladatelj Gregorij Rihar. Komu niso znane lepe in prikupljive cerkvene skladbe njegove in vdomačene posvetne pesmi. Kakor znano umrl je skladatelj l. 1863.

— **Umrl** je dne 22. febr. čast. gosp. Janez Čibašek, župnik v Št. Vidu nad Cerknico. Miroljubnemu župniku sveti naj večna luč!

— **Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani** volila je v svoji seji dne 28. febr. zopet predsednikom gosp. deželnega poslanca Iv. Perdana, podpredsednikom g. Antona Kleina in provizoričnim predsednikom g. Iv. Banmgartnerja.

— **»Glasbena Matica«** priredi v Ljubljani dva koncerta, predno odide na Dunaj. Koncerta se bota vršila v „Sokolovi dvorani“ Narodnega doma in sicer bo prvi v ponedeljek dne 9. marca in drugi v nedeljo dne 15. marca. Začetek vselej ob 8. uri zvečer. Pri koncertih proizvajal bo pevski zbor „Glasbene Matice“ s sodelovanjem vojaške godbe one komade, kakor se bodo peli pri koncertih na Dunaju.

— **Narodni dom v Mariboru.** „Slov. Gosp.“ pozivlje mariborske Slovence, da si naj oskrbe svoj dom. Dal Bog, da bi temu pozivu se odzvali mariborski in okoličanski rodoljubje in si napravili to-li potrebno narodno ognjišče.

— **Tečaje za izobrazbo stavbenskih, mizarskih in čevljarskih mojstrov** priredi c. kr. tehnologiški obrtni muzej na Dunaju. V te tečaje prositi imajo pravico stavbeni mizarski mojstri ali pomočniki, oziroma čevljarski mojstri ali pomočniki. Manj premožnim se dovolijo štipendije in sicer dobe mizarji štipendije po 120 gld. oziroma 95 gld., čevljarji pa po 90 gld. oziroma 70 gld. Tečaj traja pri mizarjih 8 tednov, pri čevljarjih 6 tednov. Prva tečaja se pričneta že dne 23. marca t. l. Prošnje za ta tečaja je vložiti že do 9. marca t. l. Vse natančnosti glede teh tečajev se poizvedo v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

— **Povozilo** je 20letnega Anton Kralja iz Radomelj, ko je vozil kamenje iz Mengiša. Pal je z voza, kolesa so mu šla čez prsa in nesrečnež je ostal na lici mesta mrtev.

— **Izpred porotnega sodišča.** Dne 27. febr. sta bila obsojena samska zidarja Miha Pezdir in Miha Brajer iz Bizovika pod Ljubljano, prvi na 7, drugi na 8 let težke ječe, ker sta napala Jakoba Dimnika in ga je Pezdir tako sunil z nožem, da je Dimnik vsled tega umrl. — Dne 28. febr. je bil obsojen na 8 let ječe 25letni kmetski fant Gregor Butalič iz Tunjic pri Kamniku. Zabodel je z nožem večkrat zaporedoma v prsi posestnika Tomaža Goloba, s katerega ženo je imel znanje, tako, da je ta vsled tega umrl. — Istega dne je bila dekla Pavl. Špendal oproščena obtožbe hudodelstva tatvine. — Na smrt na vislicah so obsodili dne 29. febr. brata Alojzija in Miho Breznik iz Brezovice pri Brdu, ker sta v družbi s 16letnim bratom Josipom umorila svojega strijca Franceta Pavliča, kateri je imel nekaj denarja, a tem na ljubo ni hotel umreti naravne smrti, oziroma tem prepustiti svojega premoženja. Mladoletni Jožef je dobil 8 let ječe. — Dne 2. marca je bil obtožbe hudodelstva umora oproščen 24letni kmetski fant Jernej Habjan iz Rantovš nad Škofjoloko. Ustrelil je Matija Božiča dvakrat z revolverjem, ko ga je ta prišel na dom vnovič izzivati. Obsojen je bil le na 24 ur zapora, ker ni imel dovoljenja nositi orožje. — Isti dan je bil oproščen zatožbe hudodelstva požiga 35letni dninar V. Zelnik iz Orehka nad Kranjem. Zatožen je bil, da je zažgal Janezu Staretu v Laborah pri Kranju kozolec. Obtoženec je tajil dejanje in porotniki so ga nekrivim spoznali. — Dne 3. marca je bil obsojen na šest let težke ječe 26letni kmetski fant Janez Gaber iz Papirnice pri Škofji Loki, ker je roparski napal Valentina Fajdiga, ga s kamnom na tla pobil in mu vzel denarno listnico. — Isti dan sta bila obsojena 35letni Janez Kržič in 33letni Janez Zorman, oba iz Zaloga v kamniškem okraju in sicer prvi na 3 leta, drugi pa na 5 let, ker sta ubila Franceta Zormana.

Dopis iz Londona od našega rojaka A. Tomana (Konec.) Zdaj pa Transvaal! Pred dobrim tednom je 800 oboroženih angleških konjikov napadilo republiko Transvaal v južni Afriki, da bi ovrgli boersko republiko, jo vcepili v angleško posestvo in si na ta način bogate ondotne zlate rudokope prilastili. Cela tropa angleških roparjev je bila vjeta in pobita. Akoravno napadniki niso bili neposredno v službi angleške vlade, ker so bili najemniki angleško-južne-afrike zlatorudne družbe, vendar je tukajšna vlada dobro vedela, da je namerjen ta napad. Boeriji, kateri so po krvavih bojih ustanovili Transvaal, so potomci nizozemskih naseljencev, kateri so se že pred kakimi tristo leti v teh krajih naselili. Angleži neizrečeno sovražijo „Dutch“ (Boerje) in večkrat so že skušali jih ugonobiti. Pa z Boerjem ni dobro črešnje zobati, še le 1884. leta so Angleže prav šmentano našeškali. Boerji so ljudje starega kopita: vstrajni, pridni poljedelci, redkih besedij, priprostih šeg, globokega verskega čuta, v boju pogumni in „cah“ kakor stara korenina. Razun nekaj policije, nimajo vojakov. V časih nevarnosti, kakor ravno zdaj, osedla vsak kmet svojega konjiča, vtakne v mavho sira, suhih klobas in kruha, puško čez ramo — pa hajd na dušmana! Seve se v mirnih časih sem ter tje snidejo, vadijo v vojaških rečeh in pridno streljajo v tarčo. Boerska kroglja udari vedno tje, kamor je namenjena. Revščine v Transvaalu ne poznajo, poljedelstvo jih redi obilo in jih vzdrži v premožnosti. Ti pridni, hrabri in tudi velikodušni ljudje (nad vjetimi se niso maščevali, oddali so jih zastopniku angleške vlade; za ranjene sovražnike skrbe kakor za svoje) so že davno vedeli, da je ondotno hribovje polno zlate rude, pa oni jo niso obdelovali, ker dobro vedo, da zlato le mehkuži in pokvarja ljudstvo. Te rude so privabile na tisoče Angležev v Transvaal, postali so tako močni, da se vzdignili svojo silo proti onim, katerih zemlja jih je gostoljubno sprejela, hoteli so jih uničiti — pa stari Bog še živi!

Brzojavna čestitka, katero je nemški cesar v slučaju boerske zmage predsedniku transvaalske republike Krügerju poslal, in v kateri imenuje Angleže „roparska četa“, je neizmerno razburila angleško ljudstvo. Časniki jako razžaljivo pišejo o nemškem cesarju. Razdraženost se je polastila tudi nižjega ljudstva in

nekaterim nemškim trgovcem so pobili okna in jih tudi napadli. Na ulici nemško govoriti je nevarno. Angleški ponos, angleška samoljubnost in napetost je globoko ranjena. Angleži naravnost trde: druge narodnosti so nič, mi smo vse! Da je bila četa Angležev vjeta in pobita in h temu še od „... dutchmen“ — to jim ne gre v glavo, to jih grize, da bi se kar pičili.

Well — drugi časi so prišli. Angleži se morajo učiti spoznavati, da zdaj že tisti dan celi svet izve, kar se v najskrajnejših delih sveta dogodi, in da imajo zdaj tudi druge evropske vlade interese v drugih delih sveta! Z grozovito silo in prelivanjem krvi so do zdaj ropali divje in na pol divje nesrečneže v raznih krajih zemlje. Potem pa so jim poslali v svoje „utrš“ misijonarje in v fabrikah izdelane ilovnate malike, ducat za šiling. Včasih so divjaki misijonarje snedli, malike pa pobožno okolu vratov nosili — kar je pri maliških fabrikantih veliko veselja in smeha vzbudilo. Prepričan sem, če bi bil te vrste malikoizdelovatelj slučajno neletel na tako „južino“, bi divjakom z največjo hladnokrvnostjo „dober apetit“ voščil, samo, da bi si pridobil njih „costume“ (trženje)

Dragi bralec ne misli, da je vse to šala. Take stvari in nesramnosti so uganjali Angleži z drugimi narodi. Ko je pred leti v modri skrbi za blagor ljudstva kitajska vlada prepovedala uvažanje opiuma, kateri se pripravlja iz makovega semena in sicer večjidel v angleški Indiji, so Angleži prevlekli Kitajsko z vojsko, porušili so s topovi mesta in ubili na tisuče ljudij. Vse to za krvave dohodke, katere jim nese izvažanje opiuma iz Indije. Uživanje opiuma ima na človeško truplo in duh najbolj pokvarjajoče nasledke, je pravi strup ne le za telo, ampak še bolj za dušo in za borni denar je vsilila Anglija to peklensko stvar Kitajcem.

Čuden narod je ta angleški: trdoglaven do skrajnosti v dosegi svojih namenov, brez vesti in strahu, kadar se gre za ljubo zlato, brezobziren do trpljenja in pravic drugih, če more kaj pri tem pridobiti.

Politični položaj je zdaj tukaj tako resen, da vlada spravlja v red neizmerno močno ladjevje, že v zadnjih 24 urah je osnovala novo „flyng squadron“ (leteče ladijno krdelo), obstoječe iz dvanajst močnih vojnih ladij. To krdelo je pripravljeno iti kamorkoli in storiti karkoli, je rekel Wellington. Jaz pa ne mislim, da se bo spustila Anglija v boj — čeravno časniki tako pišejo, kakor bi se celega sveta ne bali. John Bull je silovit, energičen, pa tudi z vsemi žavbami namazan. Najprej bo skusil moč denarja, na število milijonov funtov šterlingov ne bo gledal, podkupoval bo ptuje časnike, jude, kateri posojujejo vladam denar, veljavne može ptujih vlad, po tem bo zavlačeval in če vse to ne bo pomagalo, bo rekel: grozdje je kislo! To se bo zgodilo, če bo uvidel, da je celi svet proti njemu. Z eno ali dvema vladama bi se Anglija že udarila, ljudstvo je pripravljeno za vojsko, ladjevje šteje na stotine strašanskih vojnih ladij in denarja je v državnih blagajnicah na kupe. Vlada in ljudstvo čutita, da se mora nekaj, če tudi kaj vratolomnega podvzeti, da izgubljeno „prestige“ (izg. pristič, pomeni v angleščini visoko dobro mnenje, katero goje drugi o kom), zopet pridobe, pri vsem tem pa bo Anglija natanko preračunila moč svojo in svojih nasprotnikov. Gorje Angleški, če izgubi odločilno bitko, razsula se bo ko staro zidovje treščeno od strele. Če imajo Angleži pred kom „rešpeht“, so to le Zjedinjene države. Neki skrivni strah goje proti Američanom, kakor bi vedeli, da jim od prekomorja od ameriške strani preti nevarnost. Temu se ni čuditi. Čeravno imajo Američani 5 ali 6krat manj ladij, bi jim ti tako posvetili, da bi vse zvezde videli. Yankee je predrzen, rekel bi, da v bitki išče s silo smrt v vrstah sovražnikovih, je poln novih idej in iznajdb, katere na bogve kak način v vojevanji izkoriščuje. Ta zdravi strah pred Američanom bo tako vplival, da bo venezuelško vprašanje najbrž tako razrešeno, kakor bo stric Sam hotel.

— **Nesreča v menežariji.** V neki menežariji v Turinu je lev raztrgal strežaja. Streljali so z revolverji na leva in po njem sekali s sabljami, pa ni izpustil nesrečne žrtve.

— **Samomora.** Na Dunaju se je ustrelil železniški delavec Karol Dietz, pod oknom svoje ljubice Marije Vocelok. Dekle ga ni hotelo vzeti. — V Zloczewu v Galiciji se je ustrelil računski častnik 80. pešpolka Alojzij Sartory.

— **Izdajatelja zaprli.** Na Dunaju zaprli so izdajatelja novega protisemitskega časopisa „Christliches Extrablatt“ A. Umgeherja. Več oseb je najel za svoj list proti kavcijam in te kavcije v znesku 8000 goldinarjev zase porabil.

— **Kaj se more zgoditi gledališki pevkinji.** V Zagrebu je te dni neka pevkinja ravno odpravljala se v gledališče — imena ne povedo hrvatski listi — kar pride neki mož v njeno sobo in popraša kje je njegov sin. Pevkinja je odgovorila: „Mari sem jaz varuhinja vašega sina?“ Stari pa ni hotel iti. Preiskal je vso sobo, zlezel celo pod postelj. Sina le ni našel. Na to reče pevkinji: „Malopridnež mi je pobegnil od doma; in vi gospa M ste tega krivi“. „Kaj gospa M.“ pravi pevkinja, „a torej ste se zmotili, jaz nisem gospa M., temveč gospodična N. Gospa M. stanuje pod menoj“. Sedaj je še le bilo jasno, da je za jedno nadstropje previsoko prišel. Stari gospod je sedaj odšel, kakor potepen pes.

— **Vihar v Srbiji.** V Srbiji imeli so silen vihar. V Milatovcu je vihar zagnal na kolodvoru tovorni vlak v neki osobni vlak. Jedna lokomotiva in več vagonov je zdrobljenih. Strojevodja in kurjač sta hudo poškodovana. Potnikov se k sreči ni nobeden poškodoval.

— **Sneg v Italiji.** Po Gorenji Italiji bili so koncem februvarija viharji s snegom. V Faenci je vlak obtičal v snegu.

— **Slabi nasledki stave.** Kmet Franc Malec iz Lupoglave na Hrvatskem stavil je v neki gostilni s štirimi kmeti, da ju vse štiri pomeče iz gostilne. Res ni dolgo trpelo, pa so vsi štirje ležali zunaj na cesti. Novodobni Samson je na to povrnil se v gostilno, in bil jako dobre volje. Ko je šel domu ga je pa nekdo udaril s kolom po glavi, da se je kar zgrudil na tla. Ubil ga neznanec ni, a naš korenjak je vsled tega zgubil glas. Šel se je zdravit v Zagreb, a zdravniki dvomijo, da bi še kdaj dobro govoril.

— **Stekle živali.** V dunajskem novomeškem okraju se je steklina, ki se je bila pokazala pri lisicah, prenesla tudi na druge živali. Te dni so ustrelili steklega srnjaka.

— **Trojčke** porodila je neka kmetica v Oberarzbergu na Tirolskem. Pred dvema letoma je ravno ista kmetica imela dvojčke.

— **Obsojen odvetnik.** Porotno sodišče v Chrudimu je obsodilo odvetnika dr. Ivan Kamera zaradi goljufije v šesttedenski zapor.

— **Umor v Pragi.** V neki slaboglasni hiši v Pragi je neki 16letni deček Robert Par umoril neko Ano Böhm. Poprej je bil svojim starišem ukral 70 gld. in od doma jo potegnil. Denar je največ s to Böhm porabil. Umoril jo je, ker se je bila njena ljubezen zanj povse ohladila, ko ni več denarja imel.

— **Izgred v šoli.** Na Dunaju je vse protisemitsko postalo. Te dni so učenci v trgovski šoli F. Glaserja mej uro začeli klicati: „Živel Lueger!“ „Proč z židi!“ Pobijali so tintnike, češ ne potrebujejo židovske tinte, temveč dajo naj jim Luegerjeve tinte! Profesorji in ravnatelj so skušali učence potolažiti, a ti so še vedno kričali: „Mi ne potrebujemo židov, hočemo sami biti v šoli.

— **Znamenita propoved.** Novojorški listi so prinesli propoved Rev. Cortland Myresa, katero je govoril v Baptistovskem tempeljnu v Brooklynu. Naslovil je mož propoved: „Kaj sem videl v hišah bogatašev“, ter med drugim rekel: „V sobah tik pod podstrešjem in kletih stanovskih kosarn živi na tisoče družin. Te se bore in skrbe kako zamorejo plačati najemščino svojih stanovanj, ali bolje rečeno živinskih hlevov. V očigled te hude borbe siromaštva se je tudi boril pred kratkim William Waldorf Astor proti dohodninskemu davku, ker ako bi bil vpeljan, bi imel plačevati vsako leto 178.000 dolarjev, John Rockfeller 152.000, Russell Sage 90.000, Cornelius Vanderbilt 80.000, dedači Jay Goulda 80 000, W. H. Vanderbilt 75.000, Henry W. Flager 60 000, William Rockfeller 60 000, John Jacob Astor, „Mozes“ Taylor 50.000, Hettie Green 30.000 dolarjev, skupaj bi ti plačevali na leto blizu milijon dolarjev davka od njih „pičlih“ dohodkov. Ali našli so usmiljenje z njih velikim premoženjem in sodniki kateri so prijatelji teh v „potu se trudečih mož“, so zavrgli postavo, katero je ljudstvo odobravalo. Največji del naroda se vedno bolj bliža lakoti, med tem pa je le par mož, kateri imajo toliko premoženja, da jim donaša na milljone obresti na leto. Siromaki bodo vedno bolj siromašni, nasproti pa bogatini vedno bogatejši. Bogastvo dežele se zbira le v roke nekaj izvoljenih in to je najhujše zlo za ostale. Necega dne se bode ubogi, tlačeni narod vzdignil in pravica ga bode vodila k zmagi. Ako se bode to zgodilo, bodem sam poprijel za puško za uničenje sebičnosti in krivice. Nekaj mora biti narobe v tej družbi, ker se v nji nahajajo tako velikanske razlike. Do dneva sprave bodem moje roke podajal siromakom in zatiranim ter ž njimi simpatiziral. V hišah bogatašev sem videl nezadovoljnost, prepire in surovost zakrite z baržunom in svilo. Jednega najbogatejših mož te dežele sem prosil pomoči za njegovi dve sestričini, obe ste bili ječni. Niste imeli ne živeža niti denarja, za plačanje najemščine. Njegova kri se je pretakala v žilah teh sirot, ali mož jih ni hotel spoznati za sorodnice. Pač pa je ta mož nato ustanovil učno stolico za neko višjo šolo, ali pod tem stolom sem čul kruliti prašiče“.

— **Zemlja se je udrla.** Zemlja se je 11. februvarija ob 4. uri zjutraj v Clevelandu na široko udrla na Franklin Ave. Več ulic, na katerih hvala Bogu ni dosti hiš, je zginilo, le globoki jarki napolnjeni z vodo so videti. Več hiš se je podrlo in jedna stara ženica ponesrečila. Nesreča se je zgodila vsled razpoka glavne cevi vodovoda. Z velikim gromenjem se je voda vsipala čez grič 200 čevljev visok, deroča voda je vse odtrgala kar jej je bilo na poti. Franklin Ave. je v dolžini 300 čevljev na dolgo popolnoma zginola. Ravno ob tej nesreči je pripeljal mimo tovorni vlak, zemlja se je že usedala in bil zadnji del vlaka odtrgan ter pal v reko. Osobje vlaka se je še rešilo, ali nekateri so precej hudo poškodovani. Škoda je velika.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 29. febr. 1896. Pšenica gld. 8 — kr., rž gld. 7·40 kr., ječmen gld. 6·30 kr., oves gld. 7·— kr., ajda gld. 7·40 kr., proso gld. 6·50 kr., turšica gld. 5·50 kr., leča gld. 12·— kr., grah gld. 12·— kr., fižol gld. 12·— kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Loterijske srečke.

V Lincu dne 29. febr. t. l.: 76, 81, 55, 29, 43.
V Trstu dne 29. febr. t. l.: 47, 27, 30, 3, 66.
V Pragi dne 4. marca t. l.: 40, 21, 7, 24, 88.

Štev. 6529.

Razpis službe.

Na I. mestnem slovenskem otroškem vrtci je definitivno popolniti mesto otroške vrtarice z letno plačo 400 gld.

Prosilkam, ki reflektujejo na razpisano službinsko mesto, je pravilno opremljene prošnje vlagati

do 15. aprila 1896. leta

pri podpisanemu oblastvu.

Magistrat deželnega stol. mesta Ljubljane,

dne 29. svečana 1896. leta.

Župan: **Grasselli** l. r.

Krasni uzorci se pošiljajo zastonj in poštnine prosto na zasebne naročnike. Zelo obširne uzorčne knjige, kakor jih še ni bilo, dobe **krojači** nefrankovane. (4)

Blago za obleke.

Peruvien in **dosking** za visokočastito **duhovščino**, predpisano blago za **c. kr. uradniške uniforme**, za **veterance, požarne brambe, telovadce, livreje**, sukno za **biljarde** in **igralne mize, prevlake za vozove.** Največja zaloga štajerskega, koroškega in tirolskega **lodna** za gospe in gospode po prvotnih tovarniških cenah in v takih izbirah, da jih 20kratna konkurenca ne zamore nadomestiti. Največja izbera ogrinal za **dame** v najmodnejših barvah, perilno blago, potne pléde od 4 do 14 gld.

Krojaške potrebščine (podvlaka, gumbe, šivanke, sukanec itd.) Vredno, pošteno, trpežno, čisto volneno sukneno blago in ne cene cunje, ki niti niso vredne **krojaškega dela**, priporoča:

JAN. STIKAROFSKY,

v Brnu (središče avstrijske suknene trgovine).

Največja zaloga sukna v vrednosti ½ milijona goldinarjev

Pošilja se le po povzetji.

Svarilo! Agentje in krošnarji radi prodajajo svoje malovredno blago pod imenom „Stikarofsky“. Da se takim **sleparijam** v okom pride, javim, da tem ljudem sploh svojega blaga ne prodajam.

Kaj je Kathreiner Kneippova sladna kava?

To je **zdrava hišna** in **družinska** pijača, ki se izdeluje v Kathreinerjevih tovarnah ter ima podoben okus kakor prava bobova kava. Poleg drugih prednostnij se ta **sladna** kava že potem okusu odlikuje pred drugimi takimi izdelki.

Kathreinerjeva kava je **najokusnejša, najzdravejša in najcenejša primes** k bobovi kavi. Ona je **čisto priroden plod v celih zrnih** in se rabi z velikim pridom namesto cikorije in drugih **zmletih** tvarin, ki se h' kavi mešajo, o kterih se pa kupec ne more prepričati, iz česa da so; uradne preiskave so pa dokazale, da so taki kavini nadomestki dostikrat z raznimi pritiklinami popačeni. Iz začetka se vzame ena **tretjina** Kathreinerjeve in dve tretjini prave kave; pozneje pa vsake polovico.

Tako postane kava veliko **bolj zdrava** in tudi mnogo **cenejša.** Kathreinerjevo kavo **priporočajo najimenitnejši zdravniki,** vsaki dan je bolj obrajtana kot **zdrava redilna pijača v javnih zavodih,** kakor tudi **v stotisočerih družinah.** Dobra je pa tudi »čista«, to je, brez primesi bobove **kave, ker je zdrava, lehko prebavljiva, redilna** in ob enem **okusna** jed.

Vsaka vestna gospodinja in mati, vsak prijatelj kave, **ako mu je** mar za lastno zdravje, naj rabi odslej **Kathreiner-Kneippovo sladno kavo.**

Le na to naj vsak pazi da ne bo goljufan s kakim ničvrednim ponarejenim izdelkom, zato naj jemlje le **izvirne bele zavoje z varnostno znamko,** kakor se tu na strani vidi, ter z imenom:

Kathreiner!

Pozor! Bodite previdni in ne pustite se prekaniti. Pristna „Kathreinerjeva kava" ima vedno enake, bele zavoje in se nikdar ne prodaja odkrita in na vago.

(5)

Odgovorni urednik: August Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.